

DREPTUL MEU

Cunoaște-ți drepturile și luptă pentru ele!

Nr. 1
31 ianuarie 2007
Se distribuie gratuit

Primul ziar dedicat drepturilor omului în Republica Moldova

Pag. 3

Moldova riscă să plătească despăgubiri la CEDO pentru o ilegalitate comisă de pacificatorii ruși

Pag. 4

Locuitorii din Costuleni, Ungheni, și-au asigurat dreptul la apă potabilă

Pag. 5

Copii lăsați pe drumuri, fără drepturi și fără părinți. Studiu de caz

Pag. 6

Din cauza costurilor mari, oamenii mor cu zile, dar nu merg la spital

Pag. 7

Experții afirmă că gazoductele construite din banii publici aparțin comunității

Adăpost și alinare pentru 200 de copii orfani din zona Ungheni

Din dorința de a ajuta copiii care nu au o familie, care au rămas pe drumuri sau sunt instituționalizați într-un internat sau orfelinat,

mai mulți părinți tatori și adoptivi din raioanele Ungheni, Nisporeni și Călărași s-au întrunit într-o organizație obștească. Scopul acestei organizații

este să le asigure copiilor unul din drepturile lor fundamentale – dreptul la familie.

Pagina 3

EDITORIAL

De ce avem nevoie de DREPTURILE OMULUI

SERGIU PRAPORȘCIUC

Acest ziar, pe care l-am numit „DREPTUL MEU”, este adresat tuturor cititorilor, de la copii până la înalți demnitari, care înțeleg sau care, cel puțin, sunt gata să înțeleagă cât de important este ca în societatea noastră să fie respectate DREPTURILE OMULUI. Prin intermediul acestui ziar, vrem ca toți membrii societății noastre să înțeleagă un adevăr foarte simplu: a respecta drepturile omului nu este un moft al cuiva, pe care trebuie să-l satisfacem pentru a intra în grațiile instituțiilor europene și internaționale, care acordă sprijin financiar Republicii Moldova. Nu. Respectarea drepturilor omului este o condiție care, odată atinsă, ne va permite ca noi înșine să ne asigurăm bunăstarea. Imaginați-vă ce ritmuri de dezvoltare ar cunoaște economia noastră, dacă în Republica Moldova nu ar fi încălcate în mod brutal drepturile economice ale cetățenilor noștri, dreptul la libera concurență. Ce schimbări s-ar produce, în general, în societate, dacă ar fi respectate cu strictețe dreptul la instruire, la muncă, la asistență socială, dreptul la o justiție echitabilă și imparțială.

Este unanim recunoscut faptul că, în democrațiile occidentale, drepturile omului sunt respectate la cel mai înalt nivel. Și toată lumea știe că oamenii trăiesc bine în statele occidentale, iar în statele nedemocratice sau cu o democrație parțială, poporul trăiește prost, chiar dacă respectivele țări dispun de bogății naturale nelimitate sau de alte oportunități pentru dezvoltare economică.

Și nu este vorba doar de bunăstare, de prosperitate economică, ci și de demnitate. O societate în care sunt respectate drepturile omului este una în care este viu spiritul demnității, al egalității și al libertății. A respecta drepturile omului înseamnă a avea respect față de aproapele nostru, față de cei mai slabi, de cei neajutorați. Asta înseamnă că cel mai tare, de foarte multe ori acesta fiind statul, nu-și poate permite să calce în picioare individul, dar nici individul să exploateze, să-și bată joc de un popor întreg. Și încă ceva. Societatea moldovenească optează cu toată hotărârea pentru aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană. Dar să nu uităm că la Uniunea Europeană nu a aderat nici un stat în care nu sunt respectate drepturile omului.

Vedem că RESPECTAREA DREPTURILOR OMULUI este o chestiune mai mult decât importantă de pe agenda societății moldovene. Să ne grăbim să o punem în practică, căci miza este mare.

Va fi elaborat un ghid al consumatorului de energie

Agencia Națională pentru Reglementare în Energetică (ANRE) va finaliza, anul acesta, elaborarea unui pliant și a unui ghid al consumatorului de energie, lucrări care au menirea de a ajuta consumatorii să-și apere drepturile lor legitime. Anatol Burlacov, director al ANRE, a invocat drept motiv principal al acestor acțiuni necesitatea de a impulsiona activitatea de informare a consumatorilor privind drepturile și obligațiile lor, procedurile de soluționare a litigiilor apărute între aceștia și furnizorii de resurse energetice.

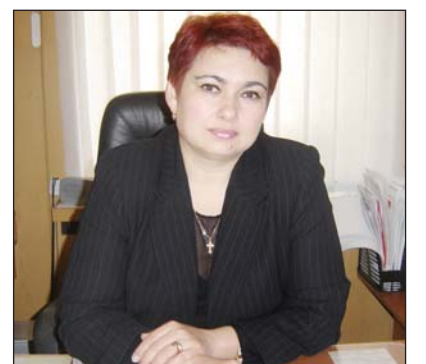
Deși, în ultimii trei ani, numărul petițiilor parvenite la ANRE s-a redus de aproape două ori, de la 1.200, în 2004, până la 665, în 2006, în această perioadă, anual, în mai bine de jumătate din numărul total al petițiilor semnatarilor au solicitat explicații și consultări asupra problemelor cu care se confruntă, fapt ce confirmă că mulți consumatori nu-și cunosc drepturile și obligațiile, a precizat Burlacov. El a menționat că ghidul consumatorului de energie are menirea de a contribui la completarea acestui gol de cunoștințe și de a răspunde la majoritatea întrebărilor care-i preocupă pe consumatorii de servicii furnizate de întreprinderile din sectorul energetic al republicii.

Potrivit datelor ANRE, în 2006, furnizorii de energie electrică din Republica Moldova aveau peste un milion 227 de mii de consumatori, iar furnizorii de gaze naturale – peste 510 mii.

IOAN STRELICIUC

„Sperăm că va veni o zi în care nu vom mai avea de lucru”

Interviu cu Raisa Apolschii, avocat parlamentar, director al Centrului pentru Drepturile Omului (CpDOM) din Republica Moldova

Pagina 3

Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului în R. Moldova: 2000-2015

www.gov.md

[...] Fiecare om se poate prevala de toate drepturile și libertățile proclamate în prezenta Declarație fără nici un fel de deosebire ca, de pildă, deosebirea de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau orice altă opinie, de origine națională sau socială, avere, naștere sau orice alte împrejurări. În afara de aceasta, nu se va face nici o deosebire după statutul politic, juridic sau internațional al țării sau al teritoriului de care ține o persoană, fie că această țară sau teritoriu sunt independente, sub tutelă, neautonome sau supuse vreunei alte limitări a suveranității [...].

Articolul 2, Declarația Universală a Drepturilor Omului

Situația privind respectarea drepturilor omului rămâne complicată

În ce privește continuarea monitorizării Republicii Moldova din partea Consiliului European, motivul este, în mod evident, nerespectarea obligațiilor asumate de către Chișinău la aderarea la acest organism european, la 13 iulie 1995. În plus, după anul 2001 situația privind drepturile omului s-a agravat. Deși pe plan legislativ se încearcă schimbarea situației, atunci când se ajunge la aplicarea cadrului legislativ, „dăm cu oștea în gard”.

Cel mai des sunt încălcate dreptul la un proces echitabil, dreptul la proprietate, dreptul la libertate și siguranță, libertatea presei și a conștiinței și dreptul la libera asociere. Totodată, în ultimii ani au devenit frecvente cazurile de tortură și supunere la tratamente inumane.

În Republica Moldova nu se în-

[...] Persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

(Articolul 53, Constituția Republicii Moldova)

treprind măsuri eficiente, la nivel național, în vederea neadmiterii pe viitor a violărilor drepturilor omului, semnalate de Curtea Europeană pentru Drepturile Omului (CEDO). Conform statisticilor, la CEDO sunt acceptate doar cinci la sută din cererile depuse de reclamantii din diferite țări.

De asemenea, nu se întreprind măsuri nici pentru stabilirea responsabilității funcționarilor publici, a tuturor

celor care sunt salarizați de către stat pentru actul justiției și se fac vinovați de violarea drepturilor omului – judecători, procurori, ofițeri de urmărire penală. În Republica Moldova nu doar că nici unul din aceștia nu a fost sancționat, dar nici măcar nu s-a încercat verificarea gradului de responsabilitate al persoanelor care s-au ocupat de cazurile examinate de CEDO.

Hotărârile care vor fi emise de

CEDO în anul 2007 vor avea, în primul rând, un impact financiar asupra bugetului Republicii Moldova, fiind vorba de despăgubiri materiale de câte 1-3 milioane de euro.

Consider că, în momentul în care, cel puțin, un judecător va fi condamnat public, pentru emiterea unei sentințe prin care au fost violate drepturile omului, numărul cererilor la CEDO va scădea drastic. Atunci judecătorii vor refuza să emită sentințe în baza telefonului dat de cineva sau a plicului prezentat de altcineva. Tragerea la răspundere a persoanelor care se fac vinovate de violarea drepturilor omului și transparența acestui proces sunt căile care pot schimba această situație, inclusiv în problema corupției.

Orice încălcare a drepturilor omului este ieșită din comun și trebuie

VITALIE NAGACEVSCHI,
președintele Asociației
„Juriștii pentru
drepturile omului”

tratată ca atare. Noi suntem obișnuiți să tratăm problema diferit – încălcarea mai gravă sau mai puțin gravă și, mai ales, din punct de vedere pecuniar. Nu cred că este cea mai bună abordare.

DREPTUL MEU

REDACTOR-ŞEF:

Sergiu PRAPORŞCIU

COORDONATOR DE EDIȚIE:

Petru CHIŢANU

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

Igor BURCIU,
Ioan STRELICIUC,
Nicolae FEDERIU,
Ecaterina DELEU,
Liliana ISTRATE,
Alexei LUNGU,
Irina BOZIANU

FOTOREPORTER:

Laurențiu BUȚ

DESIGNER:

Petru PASCARU

STILIST:

Augustin NACU

CORECTOR:

Liliana STEGĂRESCU

PICTOR:

Nicolae LATUNOV

CARICATURIST:

Lică SAINCIUC

SUSȚINUT DE:

Proiectul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare în Republica Moldova "Susținere în implementarea Planului Național de acțiuni în domeniul drepturilor omului"

FINANȚAT DE:

Cooperarea Austriacă de Dezvoltare
Austrian

Development Cooperation

ADRESA:

MD-2012, Chișinău, str. Sfatul Țării, 16
Tel.: 23-53-86

E-mail: dreptul_meu@yahoo.com

Editat în limba română și rusă

Tiraj:

Ediția de l. română: 20000 ex.

Ediția de l. rusă: 10000 ex.

TIPAR: Tipografia PRAG-3. Com.: 141

Se distribuie gratuit

Opiniile exprimate în acest Ziar nu reflectă neapărat opiniile oficiale ale Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare în Moldova și ale Cooperării Austriece de Dezvoltare.

Anul trecut a fost cel mai tragic, după 1992

ION MANOLE,
președintele Asociației
„Promo-Lex”

Tudor Petrov-Popa, care, în pofida deciziei CEDO și a recomandărilor repetate ale Consiliului de Miniștri al CE, continuă să fie ținut ilegal în detenție.

Altă problemă este cea a școlilor cu predare în grafie latină, care așa și nu a fost soluționată, ci doar suspendată. În Râbnîța, clădirea nouă a școlii, pentru care Republica Moldova a cheltuit 1 milion USD, rămâne încuiată, în timp ce școala activează într-o fostă grădiniță, pentru închirierea spațiului plătindu-se bani grei. Edificiul fostei grădinițe nu asigură condițiile minime necesare pentru desfășurarea procesului de studii. Școala din Grigoriopol continuă să fie evacuată, copiii făcând zilnic drum, dus-întors, până la Dorotcaia. Copiii mai trec zilnic prin posturile vamale transnistrene, văd oameni beți și înarmați, care îi injură după bunul lor plac. Școlii din Tiraspol nu i-au fost reînțoarse nici până în prezent bunurile confiscate.

De asemenea, locuitorii din Transnistria nu se pot abona la ziare, în aceleași condiții, ca alți cetățeni ai Republicii Moldova. Abonarea presupune o taxare dublă, de aceea și prețul este de două ori mai mare. Un ziar care la Chișinău costă 3 lei, în Transnistria costă 6 lei. Fiind considerate bunuri, acestea sunt impozitate. Astfel se încălcă acordul din 1992, care stipula libera circulație a persoanelor și mărfurilor. Televiziunea moldovenească este bruiată și, în mare parte, nu este inclusă în pachetul televiziunii prin cablu. În schimb, au pondere posturile rusești și ucrainene.

O problemă gravă este și cea a tinerilor din Transnistria, cu buletine în regulă, cetățeni ai Republicii Moldova, ai căror tați au luptat în războiul din 1992 pentru a-și apăra satele. Aceștia sunt luați, practic, „cu arcanul” de către milițienii transnistreni, pentru a-și face serviciul în structurile paramilitare transnistrene. Astfel de lucruri se întâmplă în satul Corjova, aflat (încă) sub jurisdicția Chișinăului, dar și în satele din raioanele Râbnîța și Grigoriopol. Sunt cazuri în care tineri, care își făceau studiile la instituții din Chișinău sau din România, au fost luați în armată chiar de la posturile vamale transnistrene.

La Văhvatînți, Râbnîța, activează un spital de psihiatrie, unde pot fi întâlnite cazuri de internare caracteristice perioadei și metodelor sovietice de luptă cu „elementele distructive ale societății”, când persoanele incomode regimului erau „diagnosticate” cu boli psihice și internate în astfel de instituții. Aceste cazuri servesc ca exemple pentru alți oameni, cărora li se cere părăsirea zonei sau acceptarea situației.

Și săracul are dreptul la un avocat bun

În anul 2006, unul dintre lucrurile bune care s-au reușit în domeniul drepturilor omului este elaborarea proiectului de lege cu privire la asistența juridică garantată de stat pentru categoriile defavorizate. Acest proiect de lege prevede instituirea unui sistem care ar asigura asistența gratuită, dar și calitativă din partea unui avocat pentru persoanele care nu dispun de mijloace ca să-și angajeze un apărător în instanță. Proiectul prevede instituirea biroului de avocați publici.

Proiectul a fost depus la Parlament și votat în prima lectură. El deja a fost aprobat de către experții Consiliului European și în curând vom avea și o constatare a experților OSCE. În linii generale, acesta este un proiect foarte avansat și foarte bun.

VICTOR MUNTEANU,
director programe de drept,
Fundația SOROS MOLDOVA

[...] Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.

(Articolul 21, Constituția Republicii Moldova)

Totuși, asigurarea calitativă a asistenței juridice garantate de stat nu ține doar de instituirea mecanismului prin care beneficiarilor, reprezentanți ai categoriilor de cetățeni cu venituri foarte mici sau, în general, fără nici un fel de venituri, li se oferă un mecanism de apărare în instanță. Aceasta, în general, este o problemă complexă care nu ține doar de asistența avocaților pentru aceste categorii de persoane. Problemele juridice ale oamenilor săraci sunt de natură sociojuridică. Este absurd să crezi că problema săracului se poate rezolva în instanțele de judecată de către avocat.

Ca membru al grupului de lucru care a elaborat acest proiect de lege, chem autoritățile să aibă o abordare pragmatică, să privească lucrurile în ansamblu, să schimbe lucrurile de așa manieră încât să se meargă la îndreptarea cauzei, nu doar a efectelor. Este vorba despre crearea unui mediu propice în care avocatul să fie remunerat îndeajuns pentru a depune diligențele necesare, suficiente pentru a acorda asistența juridică unui reprezentant al categoriilor defavorizate.

Orice copil care este, temporar sau definitiv, lipsit de mediul său familial sau care, în propriul său interes, nu poate fi lăsat în acest mediu, are dreptul la protecție și un ajutor special din partea statului. Statele părți vor prevedea pentru acest copil o protecție alternativă în conformitate cu legislația lor națională. Această protecție alternativă poate să aibă forma plasării într-o familie, adopțiunii sau, în caz de necesitate, încredințării într-o instituție corespunzătoare pentru copii.

(Articolul 20, Convenția ONU cu privire la drepturile copilului)

Moldova riscă să plătească despăgubiri pentru o ilegalitate comisă de pacificatorii ruși

Reprezentanții ai Postului de menținere a păcii nr. 9 L, dislocat pe podul de pe râul Nistru, în regiunea orașului Vadul lui Vodă, l-au reținut neîntemeiat, la 2 ianuarie 2007, în jurul orei 18:30, pe un cetățean al Republicii Moldova, locuitor al satului Doroțcaia, raionul Dubăsari, care se deplasa din Chișinău spre casă. În automobil se aflau trei persoane mature și un copil, în vârstă de 2 ani.

Reprezentanții „forțelor pacificatoare” au interzis circulația automobilului, din motiv că acesta nu ar fi respectat indicațiile soldatului de post. Odată cu sosirea avocaților, reprezentanții ai Asociației „Promo-Lex”, „pacificatorii” au declarat că automobilul a fost reținut pe motiv că unul dintre pasageri a ieșit din automobil și a încercat să părăsească teritoriul postului, fără a prezenta actele de identitate.

Fără a se prezenta, șeful de post, care făcea parte din contingentul militar rus, a cerut „Promo-Lex” să părăsească teritoriul postului și le-a interzis avocaților să discute cu persoanele reținute pe teritoriul acestuia. La insistența celor reținuți de a li se întocmi actele de rigoare, referitoare la reținere, șeful de post a chemat observatorii militari.

La o oră după producerea incidentului, la fața locului au sosit patru persoane îmbrăcate în uniforme militare, care s-au recomandat a fi observatori militari. Inițial, în loc să calmeze spiritele și să stabilească adevărul, ei au început să-l intimideze pe șoferul automobilului reținut, strigând la el și obligându-l să dea mărturie în prezența soldaților care, chipurile, ar fi fost presupuși martori ai incidentului și refuzându-i asigurarea dreptului la apărare, deși avocații erau în imediata apropiere a postului.

Pentru a mușamaliza acest caz de reținere abuzivă, mai ales că șoferul automobilului a insistat să i se elibereze un act cu privire la motivele reținerii, observatorii militari au chemat poliția rutieră din satul Coșnița, cerându-i reprezentantului acesteia să întocmească un proces-verbal „al contravenției administrative”. Ajuns la fața locului, inspectorul poliției rutiere a fost, practic, obligat de către observatorii militari să întocmească procesul-verbal. Deși nu dispunea de dovezi și nu era împuternicit să întocmească procesul-verbal, inspectorul s-a supus cerințelor abuzive ale militarilor, co-

mițând grave abateri de la prevederile legislației.

Asociația „Promo-Lex” este sesizată, în ultimul timp, de către un număr tot mai mare de cetățeni, cărora le sunt încălcate drepturile și libertățile fundamentale de către pacificatorii aflați la postul de menținere a păcii, în special, la postul de pacificatori nr. 9 L, din orașul Vadul lui Vodă.

Asociația „Promo-Lex” își exprimă

tuturor părților, după ce să decidă asupra necesității și legalității întocmirii actului de reținere. Or, procedând astfel, el a expus autoritățile legale ale Republicii Moldova, subminând actul justiției. Și asta din cauză că reprezentanții Asociației „Promo-Lex” intenționează să acționeze în judecată actul reținerii neîntemeiate, timp de trei ore, a celor trei cetățeni moldoveni, în calitate de reclamați urmând să figureze oficialitățile Republicii Moldova, care au comis încălcarea prin acțiunile inspectorului poliției rutiere. Astfel, deși incidentul a fost inițiat de către forțele pacificatoare, prejudiciile morale urmează a fi achitate de către contribuabilii Republicii Moldova. De asemenea, în cazul unui eșec în instanțele naționale, juriștii „Promo-Lex” vor acționa Republica Moldova la Curtea Europeană pentru Drepturile Omului.

Asociația „Promo-Lex” declară că autorităților constituționale de la Chișinău le revine întreaga responsabilitate pentru viața, sănătatea și securitatea cetățenilor Republicii Moldova. Pentru garantarea drepturilor și libertăților constituționale, organele de drept ale Republicii Moldova urmează să întreprindă măsuri mai eficiente și mult mai energice întru asigurarea securității depline a fiecărei persoane aflate în regiune. De asemenea, „Promo-Lex” solicită organismelor internaționale competente să monitorizeze echidistant situația din regiune și să combată abuzurile înregistrate.

Asociația amintește că, la 12 iulie 2005, a difuzat un comunicat de presă prin care a solicitat interzicerea dislocării tehnicii militare rusești pe teritoriul municipiului Chișinău și transferarea trupelor pacificatoare de la Vadul lui Vodă în locurile fierbinți ale zonei de securitate. La 19 iulie 2005, la același post a avut loc un incident cu aplicarea ilegală a armei de foc de către ofițerul rus împotriva civililor, soldat cu rănierea unui polițist moldovean. Așadar, situația ce ține de reținerea ilegală a persoanelor și mijloacelor de transport a devenit un fenomen la posturile de menținere a păcii, constată Asociația „Promo-Lex”.

IOAN STRELICIUC

ingrijorarea în legătură cu intensificarea cazurilor de violare gravă a drepturilor omului în regiunea transnistreană, comise de către reprezentanții forțelor pacificatoare și ai regimului de la Tiraspol. Totodată, ei își exprimă îngrijorarea în legătură cu faptul că reprezentanți legali ai statului nu întreprind nimic în vederea protejării și apărării drepturilor cetățenilor din regiune sau ale celor care traversează zona.

Directorul executiv al Asociației „Promo-Lex”, avocatul Alexandru Postica, ne-a declarat că cel mai grav în acest accident a fost faptul că observatorul din partea Republicii Moldova la Postul de menținere a păcii nr. 9 L, care nu a vrut să se legitimizeze, a luat partea reprezentanților Ucrainei, Rusiei și Transnistriei, și nu a persoanei reținute, care este cetățean al Republicii Moldova. De asemenea, este condamnată atitudinea iresponsabilă a inspectorului poliției rutiere, care nu era în drept să întocmească procesul-verbal, ci trebuia să documenteze declarațiile

Adăpost și alinare pentru 200 de copii orfani din zona Ungheni

Continuare din pag. 1

Asociația obștească „Adăpost și Alinare” a părinților adoptivi și tutori din orașul Ungheni este, în mod sigur, un exemplu fericit de protecție eficientă a drepturilor copiilor. Asociația a fost înființată de un grup de părinți adoptivi, în frunte cu Rodica Guțu, având drept scop depășirea în comun a problemelor cu care se confruntă în prima perioadă de după adopție atât părinții adoptivi, cât și copiii adoptați. Președintele acestui ONG, Rodica Guțu, ne-a spus că Asociația „Adăpost și Alinare” oferă ajutor psihologic, juridic, uneori chiar material și medical părinților adoptivi, părinților tutori, copiilor adoptați, copiilor lăsați în grija tutorelui și copiilor rămași fără îngrijire părintească.

În prezent, Asociația își desfășoară activitatea în trei raioane: Ungheni, Călărași și Nisporeni și numără peste o sută de membri. Totodată, peste 200 de copii au fost adoptați de către membrii organizației „Adăpost și Alinare” sau cu sprijinul direct al acesteia.

Orice copil are dreptul la familie

Rodica Guțu spune că unul dintre drepturile fundamentale ale copilului este de a crește, de a fi educat și instruit în cadrul unei familii. „Copilul are dreptul la familie tot așa cum fiecare dintre noi, cei maturi, avem dreptul la nume, la naționalitate. De aceea, avem obligația să le asigurăm tuturor copiilor o familie. Internatul sau alte instituții de plasament pentru copii nu pot înlocui familia. Cei care au fost abandonați și au părinți în viață trebuie să revină în cadrul familiilor lor. Dacă, însă, lucrul acesta nu este posibil sau acești copii nu au, în general, părinți, fiind orfani, acestor copii trebuie să le găsim o nouă familie”, spune președintele Asociației „Adăpost și Alinare”.

Exemplul Rodicăi Guțu este edificator. Ea a adoptat doi copii, un băiat și o fetiță și îi îndeamnă și pe alții să facă la fel: „Iubesc mult acești copii, îi iubesc ca pe propriii mei copii. Am puterea să-i întrețin. Știu că sunt multe cupluri care nu au copii și o duc bine din punct de vedere financiar. Vreau să le spun să nu uite că sunt copii care au nevoie de ajutorul lor, copii cărora ei ar putea să le asigure un cămin, să-i facă fericiți”. Rodica Guțu a menționat că anume din aceste considerente una dintre activitățile Asociației „Adăpost și Alinare” este să le ofere cuplurilor care vor să adopte copii asistența juridică necesară. În atingerea scopurilor propuse, Asociația a implementat deja cinci proiecte, care s-au bucurat de susținerea financiară a unor organizații donatoare atât din Republica Moldova, cât și de peste hotare.

Potrivit datelor statistice, în Republica Moldova sunt 12-13 mii de copii instituționalizați. Dintre aceștia, doar 20% sunt orfani, iar 80% au părinți, dar au fost abandonați. Acești copii ar putea să revină în familiile lor naturale sau în cele lărgite.

Potrivit unor informații preliminare (colectate din doar 31 de unități administrative de nivel doi), doar în anul 2006, 570 de copii au rămas fără îngrijirea părinților. Totodată, 241 au fost adoptați în cadrul instituției de adopție națională, 50 – în cadrul adopției internaționale, iar 585 de copii au fost luați sub tutelă.

Maria Mitco, profesoară de chimie și biologie, orașul Ungheni:

„Sunt deja pensionară, dar continui să lucrez. Am un băiat de 38 de ani, care, însă, este plecat la Moscova și-l văd foarte rar. Mă copleșește deseori un sentiment de singurătate. Așa că am hotărât să adopt o fetiță. Am citit într-un ziar un articol de Rodica Guțu, care se numea „Fiecare copil are dreptul la o familie”. Am aflat numărul de telefon al Rodicăi, am vorbit cu ea și mi-a promis să mă ajute. În 2005, am participat la un seminar în orașul Ungheni, iar după seminar am plecat la Asistența Socială, unde am scris o cerere că vreau să adopt o fetiță. Peste un timp, mi s-a spus că este o fetiță în satul Manolești, care se numește Victoria Burdui și a cărei mamă stă la pat, fiind grav bolnavă, și care nu o poate îngriji. Cu părere de rău, unchiul feteiței nu a fost de acord ca ea să fie adoptată. Așa că în vara anului 2006 am intrat în rândurile asistenților parentali. În august 2006, Victoria a intrat în casa mea. Din prima clipă ne-am înțeles bine și acum sunt mulțumită de faptul că mă ascultă, că e harnică. Se descurcă mai greu la școală, dar sperăm că, în curând, vom rezolva și această problemă. Sunt atât de fericită că pot să-i fiu de folos Victoriei!”

IRINA BOZIANU

TU AI DREPTUL SĂ-ȚI ȘTII DREPTURILE PENTRU A-ȚI CUNOAȘTE DREPTUL DE A-ȚI ȘTI DREPTUL DE A AVEA DREPTATE CARE E DE PARTEA MEA...

PRIN CONSTRUCȚIA UNUI APEDUCT**Locuitorii din Costuleni și-au asigurat dreptul la apă potabilă**

Sărăcia generală din Republica Moldova, mai ales în mediul rural, constituie un factor determinant pentru lipsirea cetățenilor de o serie de drepturi fundamentale, inclusiv al celui la viață și la un mediu ambiant sănătos și echilibrat ecologic. În special, cel din urmă drept este încălcat, mai ales, prin limitarea accesului populației la surse de apă potabilă.

Potrivit raportului „Dincolo de criza de apă: puterea, sărăcia și lipsa globală de apă”, lansat anul trecut de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, realizarea Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului (ODM) către anul 2015, inclusiv reducerea sărăciei și foamei, este posibilă doar prin extinderea accesului la apa de calitate și dezvoltarea sistemelor de canalizare. Actualmente, peste 67 la sută din populația Republicii Moldova sau aproximativ 2,4 milioane de persoane au nevoie de o asigurare mai bună cu surse sigure de apă.

Numai în anul 2005, din cauza consumului de apă necalitativă, numărul persoanelor cu boli intestinale s-a majorat, față de anul 2004, de 1,28 ori, al celor cu dizenterie - de 1,4 ori, iar al bolnavilor de hepatita C - de 1,08 ori. Numărul total al persoanelor cu maladii condiționate social, precum sunt tuberculoza, sifilisul, gonoreea și pediculoza, a constituit 367,5 la 100.000 de locuitori.

În același raport, se atenționează asupra necesității de a extinde accesul populației la apă calitativă. Pe teritoriul Republicii Moldova sunt circa 300 de mii de fântâni, în majoritatea dintre care, însă, apa nu corespunde normelor de calitate. O problemă a satului este lipsa sistemelor de canalizare, lucru ce dăunează enorm calității apei din fântâni.

LIDIA MUNTEANU,
președintele Asociației
obștești „Izvorul minunilor”
din Costuleni

Potrivit experților, Republica Moldova are nevoie de o Strategie serioasă de asigurare a populației cu apă potabilă, prin construcția sistemelor de aprovizionare cu apă și a sistemelor de canalizare în sate. În prezent, în Republica Moldova se implementează câteva proiecte de aprovizionare cu apă potabilă a localităților rurale, susținute financiar de diferite organizații internaționale. Raportul solicită guvernelor să depășească principiile

constituționale vagi și să consfințească legislativ dreptul uman la asigurarea constantă cu apă. Aceasta ar trebui să reprezinte asigurarea, cel puțin, a câte 20 de litri de apă zilnic pentru orice cetățean și gratis pentru acei săraci, care nu o pot plăti.

Un proiect implementat inclusiv cu forțele localnicilor este cel din satul Costuleni, raionul Ungheni. În 2004, în școala din Costuleni, 100 de copii s-au îmbolnăvit de hepatita A, iar grădinița a fost închisă în carantină, din același motiv. După izbucnirea mai multor focare de boli infecțioase, locuitorii satului au decis fondarea unei organizații obștești care, ulterior, a implementat un proiect de asigurare a localității cu apă potabilă prin construcția unui apeduct. Proiectul a

aceștia, 376 de mii constituie contribuția satului. Deși, inițial, pentru construcția apeductului urmau a fi alocate 1,5 milioane de lei, implicarea activă a sătenilor i-a determinat pe finanțatori să majoreze volumul de finanțare. În prezent, lucrările de construcție a apeductului sunt executate în proporție de 90 la sută. Construcția apeductului a fost începută la 14 septembrie 2005, iar la 28 ianuarie 2006 a început deja să fie livrată apă gospodăriilor conectate la conducta magistrală.

Președintele Asociației obștești „Izvorul minunilor”, Lidia Munteanu, ne-a mai spus că, la 15 februarie 2007, urmează a fi finalizate toate lucrările. În momentul de față, grație noului apeduct, la Costuleni primesc apă

debitul apei, iar medicii epidemiologi au efectuat testele necesare în vederea stabilirii calității acesteia.

De menționat că, în scurt timp, la extinderea apeductului urmează să participe și alți localnici, care nu au reușit, până acum, să se implice în proiect. În total, în Costuleni locuiesc 3.500 de oameni în 1.100 de gospodării. La proiect au participat 450 de gospodării, urmând a fi alimentați 1.700 de oameni. Capacitatea sondei poate asigura câte 100 de litri pe cap de locuitor, timp de 24 de ore.

Inițial, locuitorii satului au contribuit cu doar 120 de mii de lei. Acești bani, însă, au fost cheltuiți pentru ridicarea topografică și efectuarea lucrărilor geodezice, care au fost utilizate nu numai la construcția apeductului, ci și

**„Reducerea în jumătate
câte anul 2015 a numărului
de oameni fără acces durabil
la apă potabilă”.**

(Obiectivele de dezvoltare ale
mileniului în Republica Moldova)

fost realizat cu sprijinul Fondului de Investiții Sociale din Moldova (FISM) și al Centrului raional de medicină preventivă. De asemenea, la construcția apeductului au contribuit locuitorii satului.

Președintele Asociației obștești „Izvorul minunilor” din Costuleni, Lidia Munteanu, ne-a declarat că cererea de finanțare a proiectului a fost depusă în vara anului 2005. În decembrie 2005, în Costuleni a avut loc adunarea generală a finanțatorilor și localnicilor, unde au fost expuse condițiile de implementare a proiectului. Astfel, s-a decis ca, pe lângă ajutorul pe care îl acordă FISM, oamenii din localitate să contribuie cu 15 la sută. „Ne-am angajat plener în realizarea proiectului de asigurare cu apă a localității și, în urma eforturilor susținute, am reușit să-l ducem la bun sfârșit. Oamenii din Costuleni nu au avut apă de zeci de ani. Acest fapt i-a mobilizat în vederea implementării cu succes a proiectului”, a specificat Lidia Munteanu.

În total, implementarea proiectului de aprovizionare cu apă potabilă a locuitorilor din Costuleni a costat 2 milioane 511 mii de lei. Dintre

potabilă 130 de gospodării. De la 15 februarie, însă, urmează să primească apă toate cele 450 de gospodării care au contribuit la construcția apeductului.

Oamenii din Costuleni au fântâni, dar apa din acestea nu corespunde indicilor microbiologici. Acum, însă, apa este pompată dintr-o sondă aflată în preajma pădurii de lângă sat. Specialiștii din Chișinău au determinat

pentru lucrările de gazificare a localității. Restul banilor Lidia Munteanu i-a împrumutat de la oamenii de afaceri cunoscuți și de la Consiliul raional Ungheni. Bani împrumutați urmează a fi rambursați din contul plăților efectuate pentru serviciile de alimentare cu apă și canalizare. Fiecare consumator urmează să plătească 1.000 de lei.

IOAN STRELICIUC

Încă cinci raioane vor fi conectate la apeductul Soroca-Bălți

În cadrul unei ședințe convocată de premier cu factori de decizie, a fost examinată problema funcționării apeductului Soroca-Bălți. Vasile Tarlev a fost informat că, în conformitate cu hotărârea de Guvern, apeductul a fost repus în funcțiune la finele lunii decembrie 2006. În prezent, apeductul funcționează în regim normal, livrând apă potabilă consumatorilor din municipiul Bălți și raionul Soroca.

În perspectivă, pentru extinderea numărului consumatorilor, se preconizează conectarea la apeduct a încă cinci raioane din nordul țării - Sângerei, Florești, Drochia, Râșcani și Telenești - pentru aprovizionarea cu apă potabilă a consumatorilor.

Tarlev a evidențiat importanța dezvoltării apeductului Soroca-Bălți și restabilirea capacităților maxime de funcționare a acestuia. În context, el a cerut elaborarea unui program de diminuare a cheltuielilor de producere, care să prevadă acțiuni de extindere a numărului consumatorilor, de modernizare a utilajului, precum și un management eficient al întreprinderii. De asemenea, el a cerut urgentarea lucrărilor de proiectare și construcție a bransamentelor către cele cinci raioane ce vor fi conectate la apeductul magistral. În paralel, urmează să demareze proiectarea apeductelor din raioanele respective.

I. S.

REPERE STATISTICE

Republica Moldova dispune de resurse de apă în volum suficient pentru a asigura necesitățile populației. Astfel, volumul anual total al apelor de suprafață este de peste 13 miliarde de metri cubi, iar rezervele subterane explorate de apă constituie mai mult de 1,1 miliarde de metri cubi anual, dintre care 400 de milioane sunt calificate ca surse de apă potabilă. Astfel, fiecărui locuitor al Moldovei îi revin anual 4.000 de metri cubi de resurse de apă.

Sistemele de canalizare din țară deservește doar 28 la sută din populație, iar în sate aceste sisteme, practic, nu funcționează. Astfel, peste 2,5 milioane de oameni au nevoie de servicii pentru îmbunătățirea infrastructurii sistemelor de canalizare.

Costurile de întreținere a locuinței constituie 11,9 la sută din structura cheltuielilor de consum ale populației. Media tarifului pentru apă în Republica Moldova este de aproximativ cinci lei pentru un metru cub și variază între 2 și 12 lei, în diferite regiuni ale țării.

În Republica Moldova există 1.500 de localități în care este necesară reabilitarea unui număr de 1.000 de sisteme de aprovizionare cu apă și canalizare, ce cuprind fiecare, în medie, 1.200 de persoane. Punând în calcul chiar și sistemele operaționale, cheltuielile pentru aceste lucrări se vor cifra la 60-100 de milioane de dolari sau câte nouă milioane de dolari (120 de milioane de lei anual) doar pentru facilitățile de aprovizionare cu apă. Aproximativ aceeași sumă de bani este necesară și pentru investiții în crearea sau ameliorarea sistemului de canalizare.

(Raportul PNUD „Dincolo de criza de apă: puterea, sărăcia și lipsa globală de apă”)

Orice persoană acuzată de comiterea unui act cu caracter penal are dreptul să fie presupusă nevinovată până când vinovăția sa va fi stabilită în mod legal în cursul unui proces public în care i-au fost asigurate toate garanțiile necesare apărării sale. Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care nu-i constituiau, în momentul când au fost comise, un act cu caracter penal conform dreptului internațional sau național. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai grea decât aceea care era aplicabilă în momentul când a fost săvârșit actul cu caracter penal.

(Articolul 11, Declarația Universală a Drepturilor Omului)

„Sperăm că va veni o zi în care nu vom mai avea de lucru”

Interviu cu Raisa Apolschii, avocat parlamentar, director al Centrului pentru Drepturile Omului (CpDOM) din Republica Moldova

- Cum apreciați anul 2006 la capitolul respectarea drepturilor omului și care au fost cele mai grave cazuri de încălcare a drepturilor omului, înregistrate de Centrul pentru Drepturile Omului?

Condițiile de detenție inumane reprezintă una dintre cele mai grave încălcări ale drepturilor omului

- Dacă ar fi să vorbesc despre anul 2006, aş putea spune că nu este foarte diferit de ceilalți ani. Practic, cazurile cele mai grave de încălcare a drepturilor omului sunt specifice nu doar pentru 2006, ci și pentru anii precedenți. Spun asta din simplul motiv că subiectele abordate atât în adresările către Centrul pentru Drepturile Omului, cât și în cadrul audiențelor nu au fost diferite față de anii precedenți. Astfel, rămâne în vigoare problema legată de accesul liber al persoanelor fizice la justiție și, de asemenea, avem o mulțime de petiții venite din partea deținuților. Acest lucru rămâne pe agenda atât a autorităților din domeniul drepturilor omului, cât și a centrului pe care îl reprezintă: problema condițiilor de detenție, accesul la informație pentru deținuți și asigurarea cu asistență medicală adecvată. Desigur, atunci când ne referim la astfel de lucruri trebuie să înțelegem că aici avem nevoie, în primul rând, de o finanțare adecvată, dar, ținând cont de austeritatea bugetului cu direcționare socială, ne dăm seama că este imposibil să creăm condițiile pe care înțelegem că trebuie să le creăm, mai ales în contextul integrării europene a Republicii Moldova. Cu toate acestea, vreau să menționez că autoritățile au depus în acest sens un efort considerabil, în unele instituții penitenciare simțindu-se deja o îmbunătățire a situației. Desigur că ceea ce s-a făcut este prea puțin, însă suntem optimiști, deoarece se observă o evoluție în această direcție. Cred că motivul obiectiv care nu permite o îmbunătățire rapidă a situației este, în general, situația economică actuală în care se află Republica Moldova. În viziunea mea, gradul de respectare a drepturilor omului depinde în cea mai mare parte de starea social-economică a statului.

- Cum apreciați situația la capitolul informare și educare a cetățenilor în domeniul drepturilor omului?

- Consider că cel mai important lucru, pe care trebuie să-l facă organizațiile de profil de stat sau neguvernamentale, este să asigure o bună informare a cetățenilor despre tot ce înseamnă drepturile și libertățile fundamentale ale omului. Cetățenii

noștri nu cunosc unde trebuie să se adreseze pentru a-și apăra drepturile pe care le au și nu cunosc, de asemenea, metodele pe care trebuie să le aplice. În prezent, sunt demarate diverse activități care țin de acest aspect, aici implicându-se atât structurile de stat de profil, cât și diverse ONG-uri. În plus, acum se află în derulare Planul național de acțiuni în domeniul drepturilor omului (PNADO). Cu părere de rău, am constatat, în cadrul lucrului nostru cu oamenii, că cetățenii sunt foarte puțin informați. De aceea, consider că obiectivul prioritar atât al Centrului pentru Drepturile Omului, cât și al mass-media și al întregii societăți civile este să asigure, în primul rând, o mai bună informare.

- Cum colaborați cu mass-media la acest capitol?

- Aș mai vrea să menționez, cu regret, că presa moldovenească nu manifestă suficient interes în acest domeniu, ea fiind mai mult atrasă de subiectele de senzație, dar care sunt mai puțin importante pentru publicul larg. Cred că ar fi necesară o conlucrare sănătoasă cu mass-media. CpDOM s-a ciocnit în diverse rânduri de această pasivitate a presei moldovene, în special, atunci când invităm jurnaliștii la mese rotunde, seminare, conferințe de presă. În majoritatea cazurilor,

Nimeni nu va fi supus torturii, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante.

(Articolul 5, Declarația Universală a Drepturilor Omului)

constatăm cu regret că ceea ce facem noi nu prea trezește interes. De aceea, ne propunem ca unul dintre obiectivele pentru anul 2007 să fie lucrul mai eficient cu mijloacele de informare în masă pentru că ceea ce facem noi nu este în beneficiul nostru sau al jurnaliștilor, ci, în primul rând, al cetățeanului. De aceea, cred că un astfel de obiectiv trebuie să aibă și susținerea mass-media.

- Republica Moldova este angajată în Planul de Acțiuni UE - RM, dar și în Planul național de acțiuni în domeniul drepturilor omului. Cum apreciați evoluția lucrurilor, dacă ar fi să ne raportăm la acest aspect?

- Poate nu sunt cea mai indicată persoană ca să judec ce s-a făcut și cât de bine s-a făcut. Însă coraportorii au constatat că la capitolul drepturile omului mai avem restanțe serioase, deoarece acest domeniu este unul foarte sensibil, dar și complex, în viziunea mea. Una dintre cele mai importante restanțe cred eu că sunt, repet, cele legate de situația din penitenciare. Legislativul nostru aprobă legi pe care se străduiește să le alinieze la standardele europene. Problema noastră, însă, este alta. Cred că aceste constatări țin mai mult de problema implementării acestor legi. Spun asta, deoarece legea poate să fie foarte bună, dar dacă este implementată de persoane dezinteresate sau incapabile de a face acest lucru profesionist, ea, practic, nu mai valorează mare lucru. Părerea mea este

că noi avem multe legi foarte bune. Chiar am avut ocazia să particip la câteva mese rotunde în afara granițelor, unde au fost prezenți mai mulți colegi care veneau din țări ale fostei URSS și am avut ocazia să constat că noi avem o bază legislativă mult mai avansată față de ce au ei. Deci, legile pe care le avem trebuie eficient implementate.

- Ce planuri v-ați propus pentru anul 2007?

- Noi ne-am propus multe lucruri și pentru anul care a trecut. Multe dintre ele, însă, nu le-am putut atinge din motive obiective, în primul rând, din cauza că suntem în criză de personal. Ne-am dorit foarte mult să facem monitorizări. Am dorit să diversificăm lucrul de rutină cu petițiile care, de fapt, ne caracterizează într-o oarecare măsură și să depistăm și să monitorizăm la fața locului cazurile de încălcare a drepturilor omului. Nu am reușit fizic să facem acest lucru, deoarece suntem foarte puțini la număr. Petiții sunt foarte multe, la fel ca și audiențele care au loc zilnic și care sunt extrem de aglomerate. Nu este o scuză, dar așa se prezintă realitatea. Ne-a motivat până la urmă dorința de a eficientiza activitatea centrului. Am făcut niște propuneri către Parlament, prin care am solicitat să fie făcute unele modificări la legea cu privire la activitatea avocaților parlamentari, în ideea de a face lucrul lor mai eficient. Am decis să înaintăm aceste propuneri, deoarece unele dintre stipulări sunt deja depășite de timp, legea a fost adoptată în anul 1997. Am elaborat și un nou regulament în care am propus o nouă structură, mai eficientă, în viziunea noastră, și care credem că ne va da posibilitate să facem mai multe. De asemenea, ne-am propus să facem niște monitorizări legate de situația copiilor de la școlile internat. Desigur, am făcut și până acum câte ceva, dar este prea puțin ca să putem face o evaluare. Un alt obiectiv este cel legat de monitorizarea condițiilor în care se desfășoară serviciul militar, deoarece monitorizările la acest capitol sunt la fel de inconsistente.

- Ce ați dori să le transmiteți cititorilor revistei „Dreptul Meu”?

- În primul rând aș vrea să transmit publicului larg că la Centrul pentru Drepturile Omului activează, în regim non-stop, încă din 2004, o linie fierbinte, prin intermediul căreia fiecare cetățean este liber să ne sesizeze atunci când cineva abuzează de drepturile sale. Numărul acesta este 080028002. De asemenea, aș dori să informez cititorul că avem și trei filiale care sunt amplasate în orașele Cahul, Comrat și Bălți, pentru a facilita accesul oamenilor din teritoriu, și ne propunem, pentru anul 2007, în afară de faptul că există aceste filiale, să avem ore de audiență chiar și în teritoriu. Vreau să le mai transmit că, în cadrul vizitelor noastre în teritoriu, noi oferim informații absolut gratuit, lucru extrem de important, în opinia noastră, pentru că astăzi a angaja un avocat este un lux până la urmă și nu fiecare și-l poate permite. Am remarcat că, în ultimul timp, numărul adresărilor venite la CpDOM a crescut, ceea ce înseamnă că oamenii devin din ce în ce mai interesați de ceea ce înseamnă drepturile omului. Pe de o parte, acest lucru ne bucură, pe de altă parte, sperăm că va veni o zi când cei care sunt angajați în apărarea drepturilor omului nu vor mai avea de lucru.

- Vă mulțumim.

A consemnat NICOLAE FEDERICU

Copii lăsați pe drumuri. Studiu de caz

Din cauza problemelor familiale și a divergențelor dintre părinți, precum și a lipsei unor venituri stabile, aceștia fiind nevoiți să plece la muncă peste hotare, mai mulți copii sunt lăsați în voia sorții. Situația este și mai dramatică în cazul adolescenților care, rămânând fără supravegherea maturilor, se pomenesc deseori în situații dificile.

Ne vom opri doar asupra unui caz concret al unei familii dintr-o localitate rurală din raionul Telenești. Din motive etice, nu vă prezentăm numele celor despre care vom scrie. Îi vom numi convențional, Maria și Ion.

Ion și Maria sunt doi frați, adolescenți, de 18 și, respectiv, 20 de ani. Pe când aveau 12 și, respectiv, 14 ani, tatăl celor doi a plecat la muncă peste hotare în Rusia. O bună bucată de timp, acesta nu a dat nici un semn de viață, copiii rămânând acasă doar cu mama lor, pe care a căzut tot greul gospodăriei. Din cauza natalității scăzute, la grădinița unde lucra mama copiilor, care suferă de un handicap auditiv congenital, au fost închise mai multe grupe, ea rămânând, în cele din urmă, fără serviciu. Între timp s-a aflat că așa-zisul cap al familiei și-a găsit o altă parteneră de viață în Rusia. Întrucât idila nu a durat mult, tatăl Mariei și al lui Ion a revenit în sat. Deoarece nu a fost lăsat să intre în casă noaptea, el a dat foc unei părți din gospodărie.

Aflată într-o situație dificilă, mama a plecat la muncă în străinătate, lăsând copiii singuri acasă. Lipsiți de supraveghere, fiecare dintre cei doi a apucat-o pe calea sa. Ion a încetat să meargă la școală, iar Maria, ajungând la o vârstă destul de matură, a tot vizitat discotecile din sat, rămânând, în cele din urmă, însărcinată. A avortat, deși se afla în luna a cincea de graviditate, băiatul care urma să se nască fiind perfect sănătos.

Revenind acasă pentru o perioadă scurtă de timp și urmând să suporte o intervenție chirurgicală la ureche, mama adolescenților a reușit cu greu, oferind mită, să rezolve problemele de școlarizare ale copiilor săi. După ce ambii au obținut diplome de studiu (Ion - de terminare a școlii medii incomplete și Maria - diploma de bacalaureat), au fost aduși la o rudă din Chișinău. În prezent, ambii învață la o școală profesională din capitală. Băiatul a rămas să trăiască la ruda unde l-a lăsat maică-sa, iar Maria locuiește în cămin. Cel mai trist este faptul că și mama copiilor și-a găsit un alt bărbat la Moscova, neintenționând să se mai întoarcă acasă la copii. Ce va urma, nimeni nu știe.

Opinia specialiștilor

În raportul de studiu „Situația copiilor rămași fără îngrijire părintească în urma migrației”, întocmit de Centrul pentru Informare și Documentare privind Drepturile Copilului din Moldova (CIDDC), finanțat de UNICEF-Moldova, se menționează că, potrivit datelor Biroului Național de Statistică, în anul 2000, 138.000 de moldoveni erau plecați peste hotare pentru a-și găsi o slujbă, iar în 2004 cifra acestora ajungea la 367.000. Totodată, potrivit unor experți, cifra reală ar putea fi de două-trei ori mai mare.

Sărăcia și migrația contribuie la destrămarea familiilor și la creșterea numărului copiilor lipsiți de îngrijire părintească. Datele Ministerului Educației, Tineretului și Sportului, pentru 1 septembrie 2005, prezintă un număr de 35.000 de copii de vârstă școlară rămași fără îngrijirea ambilor părinți și nu mai puțin de 75.000 de copii având un părinte plecat la muncă peste hotare.

Datele obținute au relevat că plecarea părinților are efecte negative nu numai asupra situației materiale, dar și a la nivelului dezvoltării emoționale, relațiilor sociale, activității școlare a copiilor. Copiii ai căror părinți sunt plecați peste hotare se confruntă cu stări emoționale dificile și neplăcute - devin triști, se simt izolați, plâng, au sentimente de insecuritate. Despărțirea este suportată mai dificil de copii în prima perioadă de la plecarea părinților sau la prima experiență de acest gen.

Plecarea părinților influențează diferit performanța școlară a copiilor. În cele mai dese cazuri, aceasta descrește ca rezultat al lipsei suportului părinților și timpului necesar pregătirii temelor, dar și din cauza convingerii că studiile sunt inutile.

Plecarea părinților oferă, pe de o parte, copiilor mai multă independență în acțiuni, dar, pe de altă parte, mai puțin timp liber, mai multe roluri în gospodărie și suport insuficient pentru implicarea în diferite activități extrașcolare.

Modelul migrației părinților, lipsa oportunităților de a-și asigura un trai decent în propria țară, preocuparea pentru reintregirea familiei sunt cauzele care îi determină pe copiii migranților să-și asocieze viitorul cu viața peste hotarele țării într-o măsură mai mare decât semenii lor care locuiesc cu părinții. Imaginea creării unei familii complete și unite este alimentată la copiii ai căror părinți sunt plecați, de experiența neplăcută a despărțirii de aceștia.

LILIANA ISTRATE

Linia fierbinte a Centrului pentru Drepturile Omului

0 8002 8002

apel gratuit

Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Exercițierea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică.

(Articolul 10, Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale)

SCRISOAREA EDIȚIEI

Statul mă obligă să restitui pensia

Vă rog mult să mă ajutați să-mi soluționez problema. Sunt profesor la țară. Am început activitatea în 1965. În 1998, când se acutizase criza economică și nu eram remunerați la timp (restanța de salariu ajunsese până la 9 luni), conform art. 36 al Codului Muncii, am scris cerere de eliberare după 33 de ani de muncă.

Trei colegi de lucru au ieșit la pensie, dar au rămas să activeze în școală, în același timp primind și pensia, de aceea, când am fost chemat la școală (din lipsă de cadre), conform ordinului nr. 22-P, din 04.09.02, emis în instituție, n-am ezitat. Nu mi-a explicat nimeni dacă am procedat conform legii.

Am lucrat patru ani, fiind tarifat cu 18 ore. Recent am fost invitat printr-o citație la Casa teritorială de Asigurări Sociale din Căușeni, unde m-au tratat ca pe un infractor, aducându-mi-se acuzații că am furat statul și trebuie să înapoiez banii pe care i-am primit până acum (pensia). Vă rog să-mi răspundeți cine e vinovat în cazul dat și cum să soluționez problema.

Cu respect, TUDOR BOBEICO, profesor de matematică, Șc. medie Zaim, Căușeni

... să activeze în școală, în același timp primind și pensia, de aceea, când am fost chemat la școală (din lipsă de cadre), conform ordinului nr. 22-P din 04.09.02, emis în instituție, n-am ezitat și nu mi-a explicat nimeni dacă am procedat potrivit legii. Am lucrat 4 ani, fiind tarifat cu 18 ore. Recent am fost invitat printr-o citație teritorială de Asigurări Sociale din Căușeni, unde m-au tratat ca pe un infractor și-mi s-a adus acuzația că am furat statul și trebuie să înapoiez banii pe care i-am primit până acum (pensia). Vă rog să-mi răspundeți cine e vinovat în cazul dat și cum să soluționez problema.

Cu respect Bobei Tudor

Legea pensiilor și salariilor, interpretări contradictorii

În condițiile în care Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat stipulează concret modul în care sunt distribuite pensiile și salariile pentru angajații instituțiilor de stat, unii reprezentanți ai autorităților locale interpretează distorsionat normele legale.

Ce spun autoritățile

Directorul Casei de Asigurări Sociale Căușeni, Elena Madjar, ne-a spus că grupul de profesori de la Școala medie din comuna Zaim, raionul Căușeni, a fost atenționat de faptul că, în cazul în care aceștia au un loc de muncă, ei trebuie să anunțe Casa de Asigurări Sociale, pentru ca să nu li se mai plătească pensia. „Casa de Asigurări Sociale din Căușeni examinează dosarele profesorilor din Zaim. Profesorii nu aveau dreptul să primească și pensie pentru stagiul de muncă, și salariu. Încă nu s-a luat nici o decizie, dar cred că profesorilor li se va reține 20% din pensia lunară, până când va fi restituită toată suma pe care aceștia au primit-o. În opinia mea, ar fi fost corect ca profesorii să primească salariul și pensia, dar legea este lege”, a mai declarat Elena Madjar.

SERGIU GOGU

lege, „Pensia pentru limită de vârstă se plătește integral, inclusiv pensionarilor care realizează venituri pasibile de asigurări sociale de stat”. „Prin urmare, orice pretenție a instituțiilor publice de restituire a pensiei pentru limită de vârstă, care a fost achitată în timpul în care sunteți sau ați fost angajat, este abuzivă”, ne-a spus Sergiu Gogu.

ALEXEI LUNGU

Ce spune legea

Potrivit juristului Sergiu Gogu, legislația națională care reglementează regimul juridic al sistemului public de asigurări sociale stabilește un tratament egal pentru toți asigurații. Astfel, persoanele care au atins vârsta de pensionare și care întrunesc condițiile stagiului de cotizare beneficiază în mod egal de dreptul la pensie pentru limită de vârstă. În cazul în care pensia pentru limită de vârstă nu se plătește sau plata acesteia este suspendată, sunt stabilite în mod expres o serie de prevederi în Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat nr.156-XIV, din 14.10.1998. Potrivit art. 17(1) din această

ȘI TU POȚI

„Cazul Briceag”, un exemplu de atitudine civică

GHEORGHE BRICEAG

Fiind în dezacord cu hotărârea Consiliului municipal Bălți, din 31 iulie 2003, prin care s-a decis reinstalarea monumentului lui Lenin în centrul orașului, mai multe organizații și personalități din R. Moldova au cerut anularea acesteia, avertizând că vor protesta energic prin toate mijloacele în cazul în care revendicarea nu va fi satisfăcută. În consecință, decizia Consiliului municipal Bălți a fost atacată în mai multe instanțe.

Deja la 1 august 2003, Asociația Foștilor Repesași și Deținuți Politici a adoptat, la rândul său, o declarație prin care și-a exprimat dezacordul cu decizia menționată mai sus, rezervându-și dreptul de a protesta vehement împotriva aducerii și instalării monumentului lui Lenin.

Pentru că autoritățile locale nu au ținut cont de doleanța Asociației foștilor repesași, aceștia au inițiat protestele chiar pe locul unde urma să fie instalat monumentul liderului bolșevic. Foștul repesat politic în timpul regimului Stalin, Gheorghe Briceag, a relatat că aceștia purtau lozinci pe care era scris „Protestez contra aducerii statuii lui Ulianov în centrul orașului”. Protestele au durat câteva zile.

În pofida protestelor nominalizate, în vara anului 2004, în centrul orașului, în fața Clădirii Comitetului raional al

Partidului Comunistilor din Bălți au fost inițiate lucrări de instalare prin săparea fundamentului, unde urma să fie plasată statuia. Reprezentanții societății civile din municipiul Bălți și-au declarat neliniștea și indignarea în legătură cu demararea lucrărilor de reinstalare a monumentului lui Vladimir Ulianov (Lenin) în piața centrală a orașului.

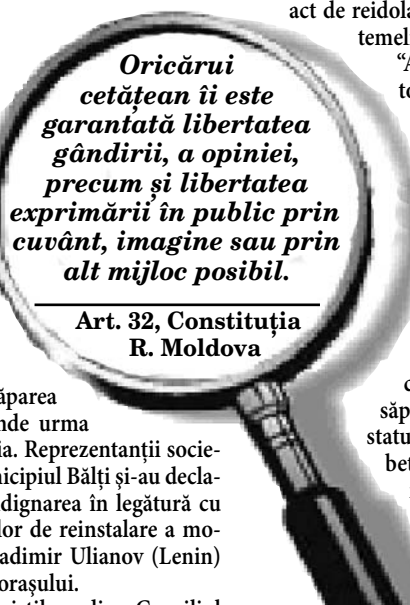
Decizia comunistilor din Consiliul municipal Bălți de a reinstala monumentul lui Lenin a fost atacată în mai multe instanțe ca fiind nulă și neavenită de către consilierii din opoziția democratică. Toate lucrările pentru instalarea monumentului lui Vladimir Ulianov (Lenin) în centrul orașului Bălți se efectuau noaptea, nu ziua,

pentru că, altfel, ele ar fi fost stopate de către cetățenii care se împotrivesc acestui act de reidolatrare a celui care a pus temelile imperiului comunist.

„Am reluat protestele. Datorită mediatizării cazului, acestea au luat amploare. Oamenii au ieșit în stradă. Dacă în 2003, am reușit să strângem circa 200 de semnături, atunci, în 2004, au fost adunate câteva mii de semnături. Protestăm de dimineață până în seară, fiind nevoiți să coborâm chiar în groapa săpată pentru fundamentul statuii, unde era deja turnat beton și instalate carcuse de metal. Mai mult, I. Gordeș din Bălți a acționat în judecată, în anul 2004, Consiliul local”, a mai declarat Gheorghe Briceag.

În cele din urmă, hotărârea Consiliului raional a fost amânată, iar la sfârșitul anului 2006, Curtea Supremă de Justiție a anulat hotărârea Consiliului raional, fiind calificată drept ilegală.

LILIANA ISTRATE

Oricărui cetățean îi este garantată libertatea gândirii, a opiniei, precum și libertatea exprimării în public prin cuvânt, imagine sau prin alt mijloc posibil.

Art. 32, Constituția R. Moldova

DIN CAUZA COSTURILOR MARI

Oamenii mor cu zile, dar nu merg la spital

SERGIU UNGUREANU

ci și faptul că oamenii apelează prea târziu la medic sau, din teamă de operație sau de costurile spitalizării, preferă să apeleze la diferite metode alternative, inclusiv la așa-ziii „vraci”. O altă cauză a acestei probleme este și lipsa de informație – omul trebuie să știe că are dreptul la asistență medicală și că, în cazuri de urgență, pacienții sunt tratați gratuit, prin Serviciul de Urgență, chiar dacă aceștia nu au poliță de asigurare medicală.

„Nu este normal ca în sec. XXI oamenii să moară din cauza unor patologii abdominale acute”

Medicul-șef adjunct (chirurgie) de la Spitalul Clinic Republican, Sergiu Ungureanu, conferențiar universitar, a spus că pe parcursul anului trecut, medicii au efectuat vizite de cercetare în raioanele în care au fost înregistrate mai multe cazuri de deces la domiciliu. În cadrul deplasării sale în raionul Cimișlia, Ungureanu a remarcat că majoritatea celor decedați la domiciliu erau din păturile social-vulnerabile, bolnavi de tuberculoză, fără domiciliu stabil sau, în general, fără domiciliu. Toate aceste persoane nu s-au adresat medicului pentru că nu aveau polițe de asigurare medicală. În multe cazuri, decesul a survenit din cauza patologiiilor abdominale acute (ocluzii intestinale, ulcer hemoragic sau perforat, pancreatite acute). „Nu este normal ca în sec. XXI oamenii să moară din cauza unor astfel de patologii, mai ales la vârsta aptă de muncă. Cred că o parte din ei ar fi putut fi salvați”, a spus medicul.

În anii 2004-2005, aproximativ 50-60 de persoane au murit acasă în urma unor complicații ale ulcerului gastro-duodenal,

alte 300 – din cauza pancreatitelor. Potrivit lui Ungureanu, cultura sanitară a populației mai lasă de dorit. În multe cazuri, oamenii se lasă induși în eroare de diferiți așa-zii „doctori”, care afirmă că lecuiesc orice boală, iar la medic apelează foarte târziu. „Oamenii trebuie să se gândească la sănătatea lor, să nu lase aceasta doar pe seama statului”, a spus Sergiu Ungureanu. O altă cauză rămâne a fi sărăcia – de multe ori oamenii se tem de costurile de spitalizare. În cea mai dificilă situație se află cei care au 2-3 ani până la pensie și nu au poliță de asigurare medicală. „Trebuie să fie gândite și stabilite niște mecanisme, inclusiv niște plăți la impozitele anuale pe care le plătesc acești oameni, pentru ca și ei să poată beneficia de polițe de asigurare”, a spus medicul-șef adjunct.

Teama de operație și de costurile de spitalizare

Potrivit lui Ungureanu, una din cele mai frecvente boli ale tubului digestiv este litiaza biliară (prezența pietrelor la vezicula biliară), iar numărul bolnavilor este în creștere în toată lumea. Atunci când se depistează prezența calculilor (a pietrelor), oamenii trebuie să conștientizeze că trebuie să

[...] **Minimul asigurării medicale oferit de stat este gratuit [...].**

(Articolul 36, Constituția Republicii Moldova)

fie supuși operației. Cel puțin, 10 la sută din adulți suferă de această boală. Astfel de cazuri se întâlnesc foarte rar și la copii. Datele respective nu reflectă, totuși, realitatea. În urma unor examinări ultrasonografice, acest procent ar putea crește până la 25 la sută sau chiar mai mult. Această boală este descoperită tardiv, pentru că în faza incipientă nu apar dureri. De obicei, când litiaza biliară se manifestă prin vomă, plenitudine sau greutate în stomac, oamenii recurg la medicamente, fără a consulta medicul sau a face investigații ultrasonografice. Cei mai mulți nu cunosc cauza acestor simptome și se adresează medicului când apar accese în mod repetat. De aceea, specialiștii recomandă ca oamenii să apeleze la timp la medic, să-și facă examene ultrasonografice, care pun în evidență calculii.

ECATERINA DELEU

ÎNCĂLCAREA DREPTURILOR LA PROPRIETATE

Experții afirmă că gazoductele construite din banii publici aparțin comunității

Programul național de gazificare a localităților din Republica Moldova a demarat de câțiva ani, iar despre implementarea lui se vorbește frecvent. În zeci de localități, însă, deși au fost alocate fonduri importante din Bugetul de Stat, bugetele raionale, dar și sume considerabile din partea localnicilor, procesul de gazificare întârzie. Astfel, procesul de gazificare este implementat cu multe abateri de la legislație și cu încălcarea mai multor drepturi, inclusiv a dreptului la proprietate.

De exemplu, în satul Olănești, raionul Ștefan Vodă, oamenii au achitat câte 10.000 de lei - unii chiar și câte 11.000 de lei - de gospodărie pentru conectarea la rețeaua de gaze naturale. Ei spun că banii lor i-ar fi încasat „Tehpromgaz”, care a comandat executarea lucrărilor de construcție a rețelei firmelor „Melcatgaz” și „Galangrigaz”. Deși rețeaua a fost construită, din cauză că „Tehpromgaz” nu a semnat cu „Moldova-Gaz” un contract de dare în exploatare și de conectare la magistrală, gazele naturale nu le sunt furnizate consumatorilor.

În prezent, potrivit lui Pavel Belală, locuitor al aceleiași comune, sătenilor li se cere să plătească din nou, dacă vor să fie conectați la rețea. „Acum ne-au anunțat că mai au nevoie de nu mai puțin de 500 de lei de fiecare gospodărie pentru a perfecta documentele necesare. Vrem să se găsească o soluție corectă. Am dat câte 10 mii de lei pentru conectarea la rețeaua de gaze naturale, dar căldură nu am avut iarna aceasta. Or, noi nu mai avem bani pentru cumpărarea lemnului și cărbunilor. Așa că am dormit până acum îmbrăcați”, a mai spus Belală.

La rândul său, Elena Savga, pensionară, spune că nu poate face față acestor cerințe. „Am o pensie de 500 de lei. Am împrumutat mulți bani ca să-mi conectez gospodăria la rețea. Cred că o să mor, iar datoriile tot nu voi reuși să le întorc. Și nici căldură nu am”, ne-a spus mătusa.

Potrivit lui Pavel Belală, lucrările de gazificare au fost întrerupte de mai bine de jumătate de an, iar

Pavel Belală din Olănești a plătit bani, dar gaze naturale nu are

și nici nu puteau scoate animalele la păscut. Când lumea s-a indignat, responsabilii de gazificare le-au spus că, dacă nu le place, ei pot să se retragă. Mai ales că nu erau nici documente care ar confirma că au luat bani de la oameni. Ulterior, ei le-au mai cerut sătenilor bani, deși oamenii trebuiau să plătească a doua tranșă numai după finalizarea lucrărilor. Mai mult, i-au obligat pe oameni să efectueze de sine stătător săpături pentru instalarea țevilor subterane și să achite costul lucrărilor de sudare a țevilor. Indignați de aceste nelegiuiri, localnicii s-au adresat la Parlament cu o plângere, care a fost remisă Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției. Deși de atunci a trecut multă vreme, reprezentanții CCCEC nu au întreprins nimic în vederea contracarării acestor nelegiuiri. Astfel, responsabilii de gazificare au de mult gaze naturale, iar ceilalți oameni - nu.

O altă problemă care a apărut odată cu demararea procesului de gazificare este dreptul de proprietate asupra rețelelor construite din banii populației și din bugetele raionale. În mai multe raioane, șefii administrațiilor locale au încercat să dea în concesiune rețelele construite din banii publici și cei privați, dar s-au ciocnit de rezistența acerbă și, pe alocuri, agresivă a SA „Moldova-Gaz” și filialelor raionale ale acesteia.

Astfel, la 5 octombrie 2006, consiliul raional Ștefan Vodă, analizând situația din domeniul extinderii rețelelor de gazoducte, asigurării aprovizionării cu gaze naturale a unui număr cât mai mare de locuitori ai raionului, precum și luând în considerație capacitățile bugetare limitate, a adoptat decizia nr. 5/1, prin care a decis desfășurarea licitației publice pentru obținerea dreptului de deservire tehnică și transmiterea în exploatare, în bază de contract, a gazoductului-branșament Olănești-Crocmaș-Căplani-Tudora-Palanca. Principalul scop al acestei decizii a fost de a transmite, în baza unei competiții și concurențe deschise, dreptul de a deservi și exploata gazoductul respectiv unor agenți economici (licențiați și care dețin capacități financiare, organizaționale și funcționale necesare în acest sens, conform legii), care își vor asuma obligația de a extinde (construi) din cont propriu rețelele de gazoduct din localitățile respective, de a asigura populația satelor respective cu gaz, precum și de a îndeplini alte obligații prevăzute ulterior în contractul respectiv.

La 1 decembrie 2006, însă, în adresa Consiliului raional Ștefan Vodă a parvenit o sesizare din partea Ministerului Administrației Publice Locale, prin care punctele 1-5 ale deciziei nr. 5/1, din 05.10.2006, a Consiliului Raional Ștefan Vodă sunt considerate ilegale, recomandându-se modificarea lor. În argumentarea cerințelor sale, Ministerul Administrației Publice Locale face referință la unele prevederi ale

Legii cu privire la gaze (art. 6, 18 și 28), Hotărârii Guvernului nr. 1643, din 19.12. 2002, privind aprobarea programului național de gazificare (art.5 alin. 2), Regulamentul Agenției Naționale de Reglementare în Energetică (pt. 2) și Hotărârea Guvernului nr. 683, din 18.06.2004.

Potrivit unui grup de aproximativ 10 primari și mai mulți consilieri raionali din raionul Ștefan Vodă, conducerea acestui raion refuză să execute, contrar prevederilor legale, decizia consiliului raional din 5 octombrie 2006. Primarul comunei Slobozia, Anatolie Zavadișca, ne-a spus că membrii consiliului raional au luat această decizie cu scopul de a recupera, cel puțin, o parte din banii investiți de populație și de administrația publică locală în construcția rețelei de gaze naturale. „Dacă vom acorda dreptul de exploatare a acestor rețele unor agenți economici, aceștia vor înregistra profit, încasând partea ce li se cuvine din tarif, din care vor rambursa banii investiți de populație în construcția rețelei. Situația creată astăzi este una alogică: noi am investit bani în construcția rețelei pe care o transmitem cu titlu gratuit SA „Moldova-Gaz”, iar aceasta ne prestează servicii contra cost, exploatând bunurile noastre”, ne-a spus Anatolie Zavadișca.

Opinia expertului

Și juristul Viorel Furdul este de aceeași părere. El ne-a declarat că atitudinea autorităților centrale în această situație împiedică dezvoltarea de mai departe a sistemului de aprovizionare cu gaze a populației. De asemenea, pune în pericol finalizarea acțiunilor de gazificare a localităților și de aducere a gazului nemijlocit la populație. „Favorizarea anumitor agenți economici și nerepectarea din partea autorităților centrale a legislației cu privire la asigurarea competiției și concurenței în domeniul furnizării gazelor naturale, precum și obligarea proprietarilor rețelelor (autorităților publice locale și persoanelor fizice și juridice) de a transmite rețelele la balanță și deservirea anumitor agenți economici cu titlu gratuit constituie o încălcare a dreptului la proprietate, a autonomiei locale și compromite principiul concurenței”, a subliniat Viorel Furdul.

În opinia expertului, sesizarea Ministerului Administrației Publice Locale este neintemeiată, formală și contrară literei și spiritului legislației în vigoare, care reglementează statutul juridic al administrației publice locale, statutul juridic al bunurilor de interes local și dreptul autorităților publice locale de a decide în toate treburile de interes local (raional).

Președintele raionului Ștefan Vodă, Iurie Moiseev, ne-a declarat că el, în principiu, nu se opune inițiativei celor zece primari și consilierilor locali. „Inițiativa celor 10 primari este bună și eu aș susține-o, dacă nu ar afecta interesul de stat în domeniul securității energetice. Dar am temerea că decizia votată de consiliul raional este în dezacord cu legislația din domeniu. Nu sunt împotriva ca oamenii să-și recupereze banii. Trebuie să vedem cum decidem, căci acum și SA „Moldova-Gaz” este interesată de soluționarea, în mod corect, a acestei probleme”, a explicat președintele raionului Ștefan Vodă, Iurie Moiseev.

IOAN STRELICIUC

Premierul cere urgentarea implementării programului național de gazificare

Nivelul de realizare a programului național de gazificare al țării a fost examinat în cadrul unei ședințe de lucru cu factorii de decizie, convocată de premierul Vasile Tarlev la 10 ianuarie curent. Potrivit informației prezentate de responsabili din cadrul Ministerului Industriei și Infrastructurii, în anul 2006 au fost gazificate 116 localități. La construcția acestor gazoducte, de la Bugetul de Stat au fost valorificate circa 190 de milioane de lei.

În prezent, continuă lucrările de construcție a bransamentului de presiune înaltă Tocuz-Mereni. Ministrul Industriei și Infrastructurii, Vladimir Antosii, a comunicat că prima etapă de construcție a gazoductului respectiv a fost finalizată, conform orarului, fiind efectuate toate pregătirile necesare pentru demararea etapei următoare.

Până în prezent, au fost construite circa 16,5 km de gazoduct de presiune înaltă și nouă km de presiune medie. Concomitent, se întreprind măsuri pentru realizarea acțiunilor de conectare la conducta de gaze naturale a localităților Tocuz, Ucraina și Căinari.

În cadrul etapei următoare, urmează a fi construite încă circa 50 km de gazoduct de presiune înaltă. Construcția gazoductului respectiv va permite conectarea la sursa de gaze naturale a mai multor localități din raioanele Căușeni, Anenii Noi și Ialoveni.

Premierul a menționat că Guvernul a aprobat programe de dezvoltare în toate domeniile, evidențiind însă că, actualmente, cel de gazificare este unul prioritar pentru dezvoltarea social-economică a țării. Premierul a mai subliniat că ritmurile de gazificare a țării trebuie impulsionate, încât, până la finele anului 2009, toate localitățile să aibă acces la resursele de gaze naturale. În context, șeful Executivului a indicat ajustarea graficului de realizare a Programului de gazificare la situația actuală. Totodată, premierul a cerut o planificare financiară a realizării Programului de gazificare pe următorii trei ani.

În scopul realizării eficiente a prevederilor programului, Vasile Tarlev a indicat desfășurarea unor tendere la nivel național pentru selectarea antreprenorilor cu potențial din domeniul proiectării și gazificării. Câștigătorii urmează să prezinte planuri detaliate privind realizarea volumelor de lucrări contractate, cu respectarea cerințelor și termenelor ce vor fi stipulate în contracte.

De asemenea, premierul a evidențiat importanța finalizării în termenele stabilite a construcției bransamentului de presiune înaltă Tocuz-Mereni și a demarării lucrărilor de construcție a gazoductului Bălți-Ungheni. În context, Vasile Tarlev a cerut organelor publice locale să urgenteze proiectarea rețelelor de gaze naturale de presiune medie și joase pentru a conecta localitățile din apropierea traseelor magistrale.

I. S.

№	Numele localității	Populație	Suprafață	Costul estimat	Costul realizat	Stadiul lucrărilor
1	Ștefan Vodă	225	174	1012	230	116
2	Ștefan Vodă	225	174	1012	230	116
3	Ștefan Vodă	225	174	1012	230	116
4	Ștefan Vodă	225	174	1012	230	116
5	Ștefan Vodă	225	174	1012	230	116

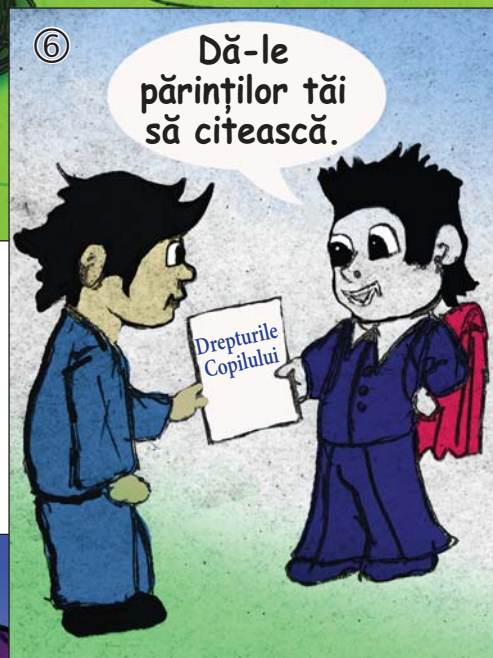
Locuitorilor din Olănești le-a fost prezentată o foaie fără ștampile și fără semnături

până în prezent responsabilii de gazificarea localității nu au întreprins nimic pentru a soluționa problema. „Din august 2006, când a fost plătită de către localnici ultima sumă de bani, nu s-a făcut nimic. Dimpotrivă, suntem amenințați de către responsabilii de gazificare a localității că, din cauză că ne-am plâns prin ziare și la Parlament, vom avea gaze naturale când vor dori ei”, ni s-a plâns Pavel Belală.

Când au cerut să li se prezinte decizia de cheltuieli pentru proiectul de gazificare, locuitorilor din Olănești le-a fost prezentată o foaie fără ștampile și fără semnături. În aceasta era menționat, însă, că, la început, beneficiarii trebuie să achite 50 la sută din sumele prevăzute în devizul de cheltuieli, restul urmând a fi achitat când lucrările vor fi finalizate la nivel de 100 la sută. După ce au încasat prima tranșă de plăți, în mărime de 50 la sută, executorii au început lucrările de instalare a țevilor, dar, în scurt timp, au dispărut pentru jumătate de an. Au lăsat drumurile săpate, încât oamenii nu puteau circula

Statele părți recunosc dreptul copilului de a fi protejat împotriva exploatării economice și de a nu fi constrâns la vreo muncă ce comportă riscuri sau este susceptibilă să-i compromită educația sau să-i dăuneze sănătății sau dezvoltării sale fizice, mentale, spirituale, morale sau sociale [...].

(Articolul 32, Convenția ONU cu privire la drepturile copilului)

Statele părți recunosc dreptul copilului la educație și în vederea asigurării exercitării acestui drept în mod progresiv și pe baza egalității de șanse, în special:

- a) ele vor face învățământul primar obligatoriu și gratuit pentru toți;
- b) ele vor încuraja diferite forme de învățământ secundar, atât general, cât și profesional, le vor face deschise și accesibile oricărui copil și vor lua măsuri corespunzătoare, cum sunt instituirea gratuității învățământului și acordarea unui ajutor financiar în caz de nevoie;
- c) ele vor asigura tuturor accesul la învățământul superior, în funcție de capacitățile fiecăruia, prin toate mijloacele adecvate;
- d) ele vor face deschise și accesibile oricărui copil informarea și orientarea școlară și profesională;
- e) ele vor lua măsuri pentru a încuraja frecvența școlii cu regularitate și reducerea ratei de abandonare a școlii.

Articolul 28, al.1, Convenția ONU cu privire la drepturile copilului